

בולעטין #19

וועד משמרת הניקור ארגון

מוקדש לתיקון מצב הניקור

באמצעים של בירור, חקירה ודרישה, התיעצות, הודעה, והצעה
חודש ניסן תשמ"ה

סוד יציאת ספרי הניקור לאור עולם

ראה ראיתי זה כמה שנים שרוב רובן ממנקרי העולם בארץ ישראל – וחוף לארץ אין יודעין בין ימינם לשמאלם בעניני ניקור ומה שמנקרין קצת הוא ממה שראו באיזה ספר או קונטרס והבינו מה שהבינו בו ולאורה נסעו והלכו אף ששגגו ברוב עיקרי ושורשי דיני ניקור - והעמידו תלמידים הרבה על דרכן המוטעת.

במשך השנים האחרונים היו כאן בחוף לארץ לביקורת עשירות מנקרים - זקנים ושישיים שניקרו עוד לפני שני דורות עם קבלה שבידם מגדולי הדור ואחר השימוש רבתי אצל גדולי המנקרים מדור הישן - נוסף על יחידי סגולה ממש מסוג מנקרים הנ"ל הדורים פה ארצות הברית - וכולם פה אחד ענו ואמרו אין אמעריקע עסט מען חלב!!!

חלב דאורייתא אין חלב דרבנן!!!

דער מנקר האט קוים צוגערירט דאס פלייש!!!

(בארצות הברית אוכלין חלב דאורייתא ודרבנן המנקר כמעט שלא ניקר הבשר)

האמת אגיד שאחר כך בצאת הקול נתברר שגם במדינת אייראפע הניקור נזנח למאד אבל שונה מדינת אייראפע מאמעריקע באייראפע נקטו צעדים מיד לסדר הניקור על מכונה לא חסכו כסף ושאר טירחות ועמל והביאו למדינתם מנקרים היותר מומחים שבעולם ותיקנו הכל על צד היותר טוב.

ובאמעריקע הכינו כתבנים - וכזבנים סופרים - ומספרים - מורים - ומאררים - והפכו הקערה על פיה באופן נורא ומבהיל אשר לא היתה כזאת מימי תקופת ההשכלה בבערלין.

הכזבנים עסקו במלאכתן בערך חודש-חדשיים בתשלום שכירות כפולה ומכופלת לברר על פי הספרים שישנם - ושאינם, שמה שעושין כעת באמעריקע טוב ונעלה יפה ומהודר גם למהדרין ואסור להרהר ולערער ולהסתפק בו. והמהרהר נידון בגירושין.

המזייפים נלקטו מכל קצוות תבל מאמעריקע אייראפע, ארץ ישראל, ועוד.

דברתי עם המנקרים המעררים מדוע אין הולכין לעיני העדה הרבנים ומנהיגים? קצת אמרו כי אין זה חובתן שהלא דבר פשוט דאפי' סתם רב חובתו לפקח על עדתו וכ"ש רב המכשיר שהאחריות עליו. אבל קצת מהם השיבו שבאמת הלכו אצל הרבנים ולא הועילו - לאו חס ושלום משום רוע וזדון לב אלא מחמת חסרון ידיעה - זה הי' אצל הרבנים יראי ד'. ואצל הרבנים מדור החדש שלא שימשו כל צרכן כשהיו שם נבהלו מהתשובה שקיבלו מהן.

מובן שאי אפשר לתאר על גליון כל היוכוחים שהיו להם עם הרבנים אבל נצטט קצת דוגמאות בדרך וסדר שנשאו ונתנו ישמע חכם ויוסיף לקח ודי לחכימא בזה:

סוג א' רבנים שלא שימשו כל צרכן:

(א) המנקר: הייתי אצל חנות שלכם (מדבר לרב המכשיר) וכפי שלמדתי וקבלתי מרבתי המנקרים מדור העבר כמעט שאין מנקרים פה ונשארין כזיתים שלימים לרוב מחלב דאורייתא ודרבנן, וגם כמה שכפי הנראה יש להם בה קצת ידיעה אין עושין מלאכתן באמונה והתרשלות והזנחה גדולה ראיתי אצלם.

(ב) הרב: הדבר אינו שכלי כלל כי מכיר אני את המנקר זה כמה שנים לאיש המדקדק - לאתרוג מהודר - מצות מתנור ראשון - לובש בגדי חסידי ומתנהג כיהודי כשר בכל דרכיו.

(ג) המנקר: אמת הדבר אבל אין בזה שום סתירה דגם שוחט ירא שמים מרבים אם ילמוד אומנתו משולחן ערוך שחסרין בו הדפין מסימן י' עד סימן כ' וגם הרב כמותו למד מזה ונתן לו קבלה על זה אין זה גורע מיראת שמים של השוחט אם שוחט שלא כהוגן אחר שלא הי' לו לידע מה שחסר מן הספר - בלי דעת.

(ד) הרב: לא יאומן שיצא מכשול מתחת ידו בפרט שכבר העיד לי בעצמו שהיה לו שימוש אצל מנקר מומחה פלוני (שנהרג על קידוש השם שנת תש"ג) ולמד אצלו היטב מלאכת הניקור, וסוף סוף יש לכל אדם מישראל חזקת כשרות ואין מורידין אותו מחזקתו בשביל זה.

(ה) המנקר: הלא אני וחבירי מעידין שאין מלאכתו כהוגן.

(ו) הרב: באידיש! איר ווייסט וואס איך וועל אייך זאגען איך קען אייך נישט איך מיז נישט אלעס גלייבען!!! (בלשון הקודש איני מכיר אתכם ואיני מאמין לכם).

(ז) מנקר: מרי דאברהם הלא יש אתי חמשה כתבי קבלה שמעידין על כל מהותי ועל ידיעתי בניקור מגדולי הדור משנת תרצ"ה-ו וכן גורל חבירי, ואם רצונכם לברר מי אני? אביא לכם כתבים מרבנים הנאמנין אצלכם המכירין אותו כל שלשים שנות חיי פה באמעריקע. ואני מוכן לעמוד בויכוח פנים אל פנים עם המנקר שלכם ולהראות הכל בספר!!

(ח) הרב: אין לי פנאי עוד כבר עבר הזמן שקבענו להשיחה, וגם אין לי געדול"ד לכם שהנכם פגע ועקש ואינך רוצה לקבל עד כאן שיחה זו.

עובדא שניה:

(ט) מנקר: ברצוני להודיעכם כי הניקור בבוטשער שלכם מקולקל מאד וכן שמעתי מאחרים ואני מוכן לברר את הדבר.

(י) הרב: מה זאת?? כל השנים לא ערער אדם על הניקור ופתאום לא טוב.

(יא) המנקר: קשה להאמין שתירץ כזה יתקבל למעלה והחוב לחקור אחר איסור שחיובו כרת כשיש מערער בדבר.

(יב) הרב: מה שעל הרב לעשות זה עסק שלי אין לכם להתערב בענינים שלי כמו שאינני מתערב בשלכם. (באידיש: מישט זיך נישט אין מיינע געשעפטן!).

(יג) המנקר: למעשה מה יהא בסופו?

(יד) הרב: מחוצפים אין להם מקום בביתי צאו מכאן.

(טו) (עד כאן עובדא ב')

עובדא ג':

(טז) **מנקר:** באתי לעורר אודות הניקור וכו' (הכל כדלעיל)
(יז הרב: אהה האתם ששמעתי עליכם שהנכם מוציין לעז על הניקור צאו מכאן מהר מהר איני רוצה להיות בד' אמות שלכם. (עד כאן המעשה).

עובדא ד':

(יח) **המנקר:** כנ"ל
(יט) **הרב:** אני בעצמי איני בקי בניקור ומסתמך על המנקר שלי.
(כ) **המנקר:** והיאך אין הלב נוקף אולי אין מלאכתו כדבעי
(כא) **הרב:** בטוח אני בזכות הרבים האוכלין שודאי לא יזדמן להם מן השמים מכשול
(כב) **המנקר:** אם כן מסכת הוריות לחנם נשנה היאך אפשר שיורו בית דין דחלב שרי ויעשו כל ישראל על פיהם והלא רבים המה
(כג) **הרב:** ודאי אפשר שמן השמים נזדמן ככה אבל אין צריכין לחוש לכך מן הסתם.
(כד) **המנקר:** אם כן למה טרחו הרבנים לפקוח על השוחטים ובודקים בכל עיר ישראל ולא שמרו על היתר זו דמן הסתם כשר.
(כה) **הרב:** במקום דאפשר ודאי יותר טוב לברר, אבל ניקור שאיננו בקי בו אני סומך על המנקר ודי.
(כו) **המנקר:** מהיכן דנתני בחידוש גדול כזה
(כז) **הרב:** כך מושכל ראשון שלי והרגש פנימי, ורב יושב על מדין משתמש בכזה לצורך.

סוג ב': רבנים זקנים וישישים

עובדא א':

(כח) **מנקר:** מצאתי אצל חנות בשר שלכם שהניקור וכו'. (כנ"ל)
(כט) **הרב:** אתה מבקר או מנקר היש לכם כתב קבלה?
(ל) **מנקר:** מנקר הייתי בדור העבר אבל כעת אינני מנקר והא לכם כתבי קבלה שלי
(לא) **הרב:** דע לך כי אני לא למדתי ניקור כלל (שכחתי לשאול אם כן השגחה שלכם על הניקור - היאך) ואינני בקי בו כלל ומסתמך אני על המנקר, ולאור התעוררות שלכם אקבע מועד לדבר עם המנקר ועמכם ואדע מה בפיו על טענתכם.
(לב) **מנקר:** הנני זקן ובא בימים ומעולם לא ראיתי במקומות שעבדתי שהרב ישאל להקצב מה בפיו ואיזה השגחה הוא זו?
(לג) **הרב:** חס ושלום איני שואל להקצב רק להמנקר
(לד) **מנקר:** והלא היינו הך הקצב בעצמו הוא המנקר
(לה) **הרב:** אמת הדבר אבל אין לי ברירה שהלא אין לי בקיאות בניקור (אחרי יום או שתיים נתועדו יחד הרב - המנקר - והמערער)
(לו) **הרב להמערער:** אמרו נא עכשיו טענתכם!
(לז) **המערער:** מסבירו טענתו באורך
(לח) **הקצב (המנקר):** אין אתם יודעים כלום! כל מה שאני עושה כך מקובל דור אחר דור מחתם סופר זצ"ל, וצועק צעקות נוראות כנשוך נחש.

(לט) הרב: נא! הלא שמעתם טענת הקצב שניקורו הוא בדרך החתם סופר.
(מ) המערער: אינני יודע מה זה דרך חתם סופר אין מליצה זו רגילה בין המנקרים, שאין ידיעה שום סדר מחת"ם סופר אבל יש תשובה בשו"ת חת"ס אופן הניקור בצלע אחד וכאן לא עשה כמו שכתוב שם, ועוד יש ספר על ניקור שיצא לאור ממנקר בפרעשבורג ועליה הסכמות בעל כתב סופר ושאר גדולי פרעשבורג, והניקור דנן אינו כלל כמו שכתוב שם.
(מא) הרב: סוף כל סוף הוא צועק שניקור שלו הוא על פי חת"ם סופר, ולא ראיתי אין ראי'.

(מב) מערער: אדרבה הלא כל ספרי ניקור נגד מה שעושה הוא ועליו נאמר הרוצה לשקר ירחיק עדותו והיאך אפשר להאמינו נגד כל ספרי ניקור על יסוד תורה חדשה שחידש - להצדיק מעשיו - כי דרכו דרך חתם סופר. ואם יאמר להרב על איזה קולא חדשה שנוהג "כך דרך חתם סופר" מאמינין לו? ובפרט שבס' ניקור מפרעשבורג יש סתירה לדבריו!!

(מג) הרב: אבל אין לי ברירה איני בקי בניקור ומה עלי לעשות.
(מד) (לשבחו של הרב ניתן להיאמר שאחר זמן סילק השגחתו מחנות ההוא)

מה) עובדא ב'

(מו) המנקר: שלו' לכבוד הרב רצוני לעורר בענין הניקור הנזנח וכו'
(מז) הרב: יישר כחכם ואם ירצה השם אם יתגלה שהצדק עמכם אראה לתקן.
(מח) המנקר: מה עלי לעשות כעת.
(מט) הרב: המתן לי איזה ימים.

(נ) המנקר: מה נעשה?

(נא) הרב: הי' אסיפה והרב מפאפא בכה והתחנן שיחקרו וידרשו כדבעי ויתקנו, אבל רב אחר זעק זעקה גדולה ומרה שיותר יש לחוש ללעז של השנים שעברו סוף דבר (שטנא נצח) ויצא הפסק דין הכל בסדר.

(נב) המנקר: הרבנים שדנו שם בקיאיני בניקור?

(נג) הרב: מדבריהם נראה שכלל וכלל לא.

(נד) המנקר: ואם כן האיך פסקו להקל?

(נה) הרב: על סמך רב חשוב שטען בברירות שכל הענין רק הוצאת לעז.

(נו) המנקר: ולמה אינכם מזדקקין ללימוד דיני ניקור

(נז) הרב: מחוסר ספרים אני ואי אפשר להבינו משולחן ערוך לבד כידוע.

נח) עובדא ג':

(נט) המנקר: כנ"ל

(ס) הרב: אני אינני בקי בניקור, אבל הצעתי אצל אסיפת רבנים הצעה להביא כאן מנקרים מארץ ישראל הבקיאין היטב במלאכת ואומנות הניקור, אבל לא קבלו דעתי שמה.

(סא) המנקר: ולמה ?

(סב) הרב: לא ניתן לפרסום, ולך אני מגלה, אחד הרבנים טען שאם כן מה יאמרו הבריות המנקרים לא ידעו לנקר כל השנים ואכלו חלב, אמרתי מה כל הרעש והלא מעולם נהגו כן, ואדרבה עוד נתחזקו ההמון כדחז"ל אשרי הדור שהנשיא מביא חטאת על חטאו.

(סג) טען השני, אבל באמעריקע, הנימוס שונה ויש לחוש לקלקול קצת על ידי זה, אמרתי הלא אם יאכלו חלב זה קלקול יותר כי מטמטם הלב והמוח ועל ידי זה יצאו מן הדת כל

פליטי אמעריקע בשנים קדמוניות, הכריע רב אחר סול כל סוף אין רב אחד שיכול לומר בבירור שיש כאן חלב כי איננו בקיאים בניקור, והמערער אינו רב, ועל הספק נסמוך שודאי לא יעזוב הקדוש ברוך הוא את בניו וישלח עזרו מקודש באופן אחרת, עד כן. וחסל.

(ד) עברו ימים מאז פור התפוררה הארץ לרגל התגלות מכשול הניקור, השמועה עשתה לה כנפיים וכל מקום שדבר המלך מלכו של עולם ודתו מגיע נרעשו החרדים לשמע המפחדת המצלצל אוזן כל שומע ונתנו ראש לחשוב אולי גם במדינתנו שוררת המכשלה ומי יאמר זכיתי לבי טהרתי מדינתי ממכשול החלב.

(ה) ימים מועטים עברו וכבר ישבו הרבנים בכל מדינות אייראפע (לאנדאן - בעלגיע - שווייץ - בריסעל ועוד) והחליטו הרבנים שם פה אחד לקרא ולהזמין מנקרי ארץ ישראל ישישים ומומחים גדולים ששימשו בניקור בכמה דורות. לבא למדינתם אחר שנתוודע להם כי בקיאים מאד בכל ספרי הניקור ויכולין להראות באצבע כל דבר שבספרי הניקור האיך מתקיים על ידיהם בניגוד לשאר המנקרים (שם וכן באמעריקע) שאפילו מה שעושין אין יודעין מקורו וטעמו, ועד זמן קצר ניתקן הדבר על מכונו.

(ו) הטרוד מנוחתי וחשבתי בדעתי בושני מכם אמעריקע! עיר מליאה חכמים וסופרים שיינע אידן במדינת אייראפע שהגיע השמועה כעין בת קול מרעש הגדול שבאמעריקע כבר ניתקן הכל וכאן ישנים שינה עמוקה לא יכולתי לברר הדבר עד מיצוי הנפש מה נשתנה אמעריקע מאיראפע? הרבה טענות עלו על מחשבתי וכולם דחיתי.

(ז) סוף דבר!!! כל בר דעת וכן תורה כאשר נוכח אצל פלפול ממנקר ארץ ישראל ומנקר מחוץ לארץ הכיר מיד גודל ההבדל ביניהם הן בידיעה והן באומנות הניקור.

(ח) אם תאמר שמאיזה סיבה אחרת לא היו הרבנים מענינים לתקן זה אינו כי בלחישה חקרו ודרשו איזה מהם היאך לתקן מבלי הבאת מנקרי ארץ ישראל מפחד אותן המטילין אימתן על הבריות.

(ט) לא עבר ימים מועטים ותחת לסדר ולתקן הכל על דרך שהורו ספרי הניקור בדו להם דרך המשכילים רח"ל ודבר כה חמור כאכילת חלב לכלל ישראל!!! המטמטם הלב והמוח והוא יסוד כל בית ישראל כמו שכתוב בעל אור החיים הקדוש בפרי תואר סימן צ"ח סק"ה - נעשה

ע) למשחק כדור ביד כל אברך וצעיר!!!

עא) אהה למה שהגענו! שועלים מחבלי כרמים וביניהם דיינים טיסו עצה לזייף ולסלף דברי הקדושים העליונים שישבו ז' נקיים על כל טיפת דיו בדנם דין ניקור החלב, ועכשיו שועלים הלכו בו תורת כל אחד בידו כחומר ביד היוצר ברצותו מרחיב וברצותו מקצר, ולא עוד אלא (למטרה זאת) הרימו ראש לומר על ראשונים כמלאכים שלא מצאו כדבריהם (כמו שכתבו על האמור) וגם העמיסו בדבריהם דברים שלא עלו על דעתן כאילו מתירין חלבים שבאמת אסרו (ואפריון נמטייה להמחבר קונטרס עלבונה של תורה שגילה טפח מגודל הזיופים שזייפו הכותבים בפרי תמרים, והמעייין שם תסמר שערות ראשו וחלחלה תאחזמו היאך נעשה חורבן גדול כזאת בימינו, אוי לנו למה שהגענו)

עב) אוי! להם שלא חששו על כבוד תורתן של ראשונים ואם לא חסו על תורת ד' שעליה נהרגו נשרפו נטבחו קדושים וטוהורים אלפי שנים שלא לשנות קוצו של יוד ואפילו על מה שלא כתוב בפירוש רק מנהג כערקתא דמסאני קל וחומר על אות שבתורה ועל אחת כמה וכמה מקראות מפורשים שבתורה, ובפרט אותן שהן יסודי הדת, וכאן מצאתי לחובה מידי דברו בו לקיים מצות מחאה על עלבון וצער שכינה הק' שנהגו בתורתו כבכתבי פלסתר רח"ל ועוד גרוע מזה:

עג) בשם כל ישראל "אנו מוחים מחאה נמרצה על המסלפים ומזייפים שעשו תורת ד' פלסתר ופירשו בו דרשות של דופי מלבם כמו שאחז"ל על מנש"ה מלך יהודה (והלואי

שיגיעו הם לקרסוליו) וגרמו בזה צער עמוק לשכינה הקדושה ובאותו הזמן שכינה מה אומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה,

(עד) וכאן הבן שואל היאך הרהיבו עוז בנפשם לעשות ככה הני מזייפי (שבפרי תמרים חלק י"א) ומסלפי דברי אלקים חיים ולא חשו לדחז"ל שאמרו מילתא דעבידא לגלויי לא משקרי אינשי, והורידו כבודם פחות ממעלת קפילא ארמאי שמבואר ב"ד ריש סימן צ"ח דמירתת לשקר בדבר שיתגלה וכאן לא יראו ולא נפחדו (ואף שכוונתם היתה למצא חן בעיני המלכות שתוגדל כסאם לעת מצא-כידוע).

עז) שני פרושים לדבר,

(עו אחד:

(עז) השטן שבא לסייען כמו שאחז"ל (בא לטמא פותחין לו) סימא את עיניהם ובלבל את מוחם והוליכן שולל ונתן חכה לתוך פיהם והוליכן בדרך שרצה כאדם המנהיג את הגמל בנאקה שבחטמו.

(עח) טעם השני: שידעו כי אין ספרי הניקור מצויים כלל לא בחוץ לארץ ולא בארץ ישראל ועשו במחשך מעשיהם בחשבון שלא ירגישו בהם וכל תורתנו של דואג (זארגער-בלע"ז) היתה משפה ולחוץ אבל בפנימית לבו ידע הלב כי עקלקלות הוא מפיץ, ואחריו רץ כצבי (היר"ש בלע"ז) למלאת מה שחסר הראשון ובין כולם נולד עג"ל הזה"ב שאין צריכין לנקרו ובריש גלי פירסמו שדרך דרך המשכילים לגרוע או להוסיף במצות ותורת ד' כאשר בידם.

(עט) זאת היתה לי לגמר החתימה כי הגיע הזמן להדפיס אידרא ספרי הניקור המובהקים ויראו כל רואה שמש למי החותמת ולמי הפסולים ולקיים בזה מה שכתב רבינו יונה בשערי תשובה כי המשפיל הרשעים ומגביה כבוד הצדיקים הוא קידוש השם הגדול ביותר.

קליפ מעיתון

וועד משמרת הניקור